

Zamedzovanie vzniku BRKO domácim kompostovaním v obci Smižany

kód: 310011L183

Tento projekt je spolufinancovaný z prostriedkov Kohézneho fondu.

NÁVOD NA OBSLUHU KOMPOSTÉROV A PRÍRUČKA PRE SPRÁVNE KOMPOSTOVANIE

Kompostéry

Typové čísla výrobkov:

COMP C3

COMP H1

TOP 700

400 l

600 l

800 l

EURÓPSKA ÚNIA
Kohézny fond

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Príručka pre správne kompostovanie

ČO JE VHODNÉ NA KOMPOSTOVANIE	ČO NIE JE VHODNÉ NA KOMPOSTOVANIE
<ul style="list-style-type: none">• ovocné a zeleninové odpady• kávové a čajové zvyšky• šupky, kôra citrusových plodov v malom množstve• hnedá lepenka a novinový papier v malom množstve• vaječné škrupiny, trus malých zvierat, lístie, zvädnuté kvety, koreňové rezy v malom množstve• nalámaný záhradný odpad• drevitá vlna, triesky, piliny a pod. v malom množstve	<ul style="list-style-type: none">• kosti, odrezky mäsa, tuky• chemicky ošetrované materiály• rastliny napadnuté chorobami• šupky z tropického ovocia, kôstky• popol z uhlia, cigariet• časopisy• plasty, kovy, sklo, kamene <p>POZOR! Do kompostéra nepatrí horúci popol a horľavé materiály.</p>

Základné podmienky pre kompostovanie

- vstupný materiál musí obsahovať organické látky pre výživu mikroorganizmov (pôdnych baktérií, húb, červov, dážďoviek atď.) a to v pomere C:N (uhlíka a dusíka) = 30:1
- vlhkosť materiálu udržiavať na 50-60%
- materiál je nutné miešať a tým umožniť dostatočný prístup kyslíka
- hrubšie suroviny je vhodné podrviť na malé časti pre urýchlenie procesu kompostovania pridať v malom množstve pôdu alebo hotový kompost

Kompostovanie

Odporúčaný pomer C:N (uhlíka a dusíka) môžeme regulovať vhodným pomerom organických látok uvedených v tabuľke. Materiál čerstvý, šťavnatý, zelený obsahuje veľa dusíka, materiál starší, drevnatý a hnedý je bohatý na uhlík. Všeobecným pravidlom je pridávať 2-3 diely hnedého materiálu na 1 diel zeleného materiálu.

Surovina	C:N (uhlík:dusík)	Surovina	C:N (uhlík:dusík)
Pokosená tráva	20:1	Ihličie	70:1
Odpad z kuchyne	20:1	Slama	100:1
Hnoj dobytky	20:1	Kôra	120:1
Burina (mladé rastliny)	23:1	Drevná štiepka	145:1
Konský hnoj	25:1	Drevo	200:1
Lístie	50:1	Piliny	500:1

1. Pokiaľ kompost zapácha ako „skazené vajce“, znamená to, že v ňom prevláda materiál s nadmerným obsahom uhlíka. V tomto prípade pridáme pokosenú trávu alebo lístie. Vysoký obsah dusíka zase signalizuje zápach po amoniaku, do kompostu teda primiešame drevené triesky, kôru alebo piliny.
2. Veľmi dôležité je pravidelné miešanie kompostu z dôvodu rovnomerného prístupu kyslíka, približne jeden až štyri krát za mesiac.
3. Je potrebné kontrolovať vlhkosť kompostu (kompostovaný materiál by mal byť na dotyk vlhký ako „dobře vyžmýkaný uterák“).

V prvej fáze kompostovacieho procesu dochádza k samoohrevu dôsledkom prebiehajúcich rozkladných chemických reakcií pomocou intenzívneho rozvoja baktérií a plesní. Dochádza k rozkladu ľahko rozložiteľných látok. Kompost sa môže zahriať až na teplotu 65°C. V druhej fáze dochádza k odbúraniu obtiažnejšie rozložiteľných látok na stabilné látky obsahujúce humus. Teplota začína

klesať a kompost získava hnedú farbu a zemitú štruktúru. V tretej fáze, všeobecne je to 6-12 mesiacov od založenia kompostu, má zrelý kompost homogénnu štruktúru a vonia ako lesná pôda. Doba potrebné k premene odpadu na plnohodnotný kompost závisí od mnohých faktorov ako sú teplota, zloženie kompostu, postup pri kompostovaní atď. Proces kompostovania je možné urýchliť použitím kompostérov (skrátene doby kompostovania až o polovicu).

Najčastejšie problémy pri kompostovaní a ich riešenie

Kompost je príliš mokrý	- kompostér necháme otvorený (vlhkosť sa odparí), - pridáme suchú zložku (štiepka, piliny a pod.) a dobre premiešame
Kompost je príliš suchý	- pridáme vlhký materiál (napr. čerstvo pokosená tráva), prípadne ho navlhčíme a dobre premiešame celý kompost
Hraboše, resp. hlodavce v komposte	- predídeme tomu ak pod kompostér umiestnime pletivo, cez ktoré sa hlodavce a hraboše nedostanú
Pomalý proces kompostovania	- predídeme tomu dodržiavaním základných zásad kompostovania
Nadmerný výskyt mušiek	- kompost treba posypať pôdou, vyzretým kompostom, kamennou múčkou. ... je dobré ak v nádobe vytvoríme prievan

Správne umiestnenie kompostéra

Kompostér umiestnime po polotieňa. Tým sa vyhneme nadmernému vysušovaniu kompostu. Kompostér by mal byť na mieste, ktoré nie je príliš vzdialené od domu s dostatočným priestorom na manipuláciu s kompostom (vyberanie, prekopávanie a pod.). Pri dodržiavaní zásad kompostovania kompost nezapácha a teda kompostér nemusíme umiestňovať do najvzdialenejšieho miesta záhrady. Kompostér je estetická a neoddeliteľná súčasť záhrady a preto ho môžeme postaviť tak, aby nám slúžil čo najefektívnejšie.

Kedy je kompost zrelý?

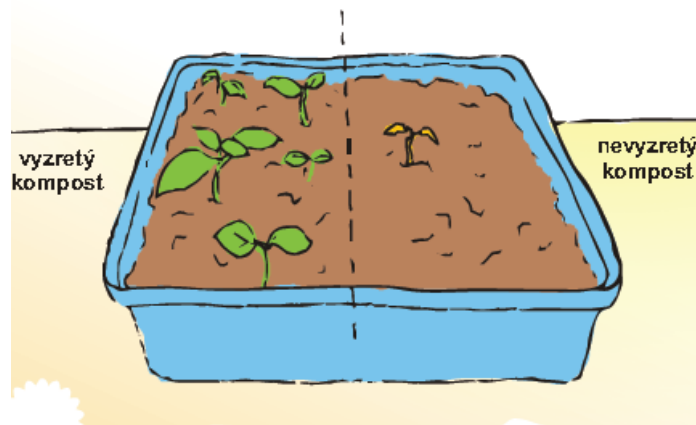
O zrelosti kompostu sa môžete presvedčiť jednoduchým testom klíčivosti. Do nádoby s vlhkým preosiatym kompostom vysejte semenka žeruchy siatej, a ak počas týždňa väčšina semien vyklíči, môžete kompost použiť v záhrade.

Ako využiť vlastný kompost

Kompost má široké uplatnenie nielen v záhrade ale aj v domácnosti. Ocení ho pôda pri jej zúrodňovaní, trávnik, takmer všetky plodiny, ovocné stromy a taktiež izbové rastliny. Obsahuje totiž nespočetné množstvo výživných látok, ktoré podporujú ich rast. Zároveň sa jeho tvorbou podieľate na ekologickom spôsobe nakladania s biologickými odpadmi. Je to krásny príklad toho, ako sa vám trocha úsilia dokáže vrátiť v podobe kvalitného domáceho hnojiva, upravenej záhrady a v neposlednom rade čistejšieho životného prostredia.

Tipy ako správne použiť vlastný kompost

- **surový kompost**, ktorý sa spracovával po dobu 2 až 6 mesiacov a nie je ešte úplne stabilizovaný je vhodný ako mulč okolo stromov alebo kríkov. Takýto kompost však ešte nie je vhodný k priesadám, keďže je výrazne silný a mohol by mladé rastliny spáliť.
- **vyzretý kompost** je vhodný na akékoľvek použitie. Výborne sa zapracováva napríklad do pôdy pri zakladaní nových plôch, kde výrazne vylepší pôdnu štruktúru.
- **zrelý kompost** možno aplikovať do pôdy počas akéhokoľvek vegetačného obdobia avšak ideálne je, ak sa zapracováva jemne, nie príliš hlboko do pôdy a v rovnomernej vrstve. Ideálnymi pomocníkmi pri zapracovaní kompostu do pôdy sú hrable a kultivátor.

Odporúča sa zapracovávať kompost do pôdy v menších, ale opakovaných dávkach.

Pred zapracovaním kompostu pri výseve, či pri sadení priesad alebo zakladaní do trávniku kompost preosejte (napríklad cez záhradné sitko alebo klasické sitko na piesok). Malé častice, ktoré prepadnú cez sitko použite ako hnojivo a veľké časti ešte vráťte späť do kompostu, aby sa spracovali na menšie frakcie.

Z kompostu si môžete pripraviť aj výživný výluh. Ten je ideálny ako listové hnojivo v podobe postreku, ktoré rastliny rýchlo zásobuje živinami. Rastliny, ktoré sú pravidelne vyživované kompostovým výluhom, sú odolnejšie proti chorobám a škodcom. Výluh si pripravíte zmiešaním 1 kg zrelého preosiatego kompostu s 10 l vody. Následne necháte zmes lúhovať cca 14 dní a potom je potrebné ho precediť a zriediť s vodou v pomere minimálne 1:10.

Odporúčane množstvo kompostu podľa náročnosti rastlín na živiny

Náročnosť rastlín na živiny	Množstvo kompostu v litroch na 1 m ²
Nenáročné rastliny	4-6
Stredne náročné rastliny	7-10
Náročné rastliny	10-15